

2021-09-09
A2021/01714**Arbetsmarknadsdepartementet**Inspektionen för vård och omsorg
Box 45184
104 30 Stockholm

Uppdrag om förstärkt och utvecklad tillsyn av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att förstärka och utveckla tillsynen av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, inbegripet våld som omfattas av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som barn utsätts för eller bevittnar. Utvecklingen ska avse hur tillsynen kan vara mer förebyggande och riskbaserad samt bidra till lärande för berörda aktörer. Inom ramen för uppdraget ingår att genomföra tillsynsinsatser.

Inom ramen för uppdraget ska IVO utveckla verktyg och nödvändig datatillgång för att analysera risker på området. I arbetet med uppdraget ska data-skydd och integritetsaspekter genomgående beaktas.

Arbetet ska ha sin utgångspunkt i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och inkludera samtliga områden som omfattas av strategin. Detta omfattar, men begränsas inte till, vad som framgår av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4), inklusive att beakta särskilda behov. Ett särskilt fokus ska läggas på hur insatser ges och anpassas för personer som utsätts, eller riskerar att utsättas, för hedersrelaterat våld och förtryck.

IVO ska i sitt arbete med uppdraget samarbeta med Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten och Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck). Myndigheten ska även inhämta kunskap och erfarenheter från länsstyrelserna, Myndigheten

för vård- och omsorgsanalys, Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden på Utrikesdepartementet, Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid), Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum), Polismyndigheten samt andra relevanta aktörer.

Vid genomförandet av uppdraget ska IVO beakta utsattheten och behoven hos personer med funktionsnedsättning och hos hbtqi-personer. Barns utsatthet och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska beaktas samt i tillämpliga delar de rekommendationer om Sveriges efterlevnad av konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen) som Europarådet lämnade 2019.

För uppdragets genomförande får IVO använda högst 3 000 000 kronor under 2021. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut.

Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisition ska lämnas senast den 1 december 2021. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska betalas tillbaka till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022. Senast samma datum ska IVO lämna en ekonomisk redovisning till Kammarkollegiet.

Senast den 29 april 2022 ska IVO till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) lämna en delredovisning som innehåller en plan för myndighetens utvecklade tillsyn på området för 2022 och 2023. Senast den 30 april 2024 ska IVO lämna en slutredovisning av uppdraget till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet). Slutredovisningen ska innehålla en beskrivning av genomförda aktiviteter och resultat samt eventuella behov av fortsatta insatser samt en plan för hur dessa ska tas om hand. Utifrån resultaten av den utvecklade tillsynen ska IVO också, vid behov, lämna förslag till regeringen på ytterligare åtgärder som behöver vidtas på nationell nivå för att skapa förutsättningar för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Redovisningen ska omfatta resultatet av den tillsyn som genomförs 2022 och 2023. Rekvisition, återbetalning och redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026 (skr. 2016/17:10) rör till stor del socialtjänst och hälso- och sjukvård. Strategin omfattar mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Kvinnor och flickor utsätts i högre grad än män för hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld samt grovt och upprepat våld i nära relationer, men även män, pojkar och personer som identifierar sig på annat sätt än som kvinna eller man och som utsätts för den typen av våld omfattas av strategin.

Att aktivt upptäcka våld, att ge insatser efter behov och att följa upp insatserna är centrala uppgifter för vård och omsorg. På regeringens uppdrag har två nationella tillsyner av socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld genomförts sedan 2008. Den senaste tillsynen 2012–2013 omfattade även hälso- och sjukvården samt ideella kvinnojourer. Båda tillsynerna har stimulerat ett omfattande utvecklingsarbete i berörda verksamheter och bidragit med väsentlig kunskap till Socialstyrelsens arbete med normering och vägledning på området.

Sedan 2014 gäller Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) för både socialnämnder och vårdgivare. Det innebär att regleringen på området har stärkts sedan den senaste tillsynen genomfördes.

På regeringens vägnar

Märta Stenevi

Frida Hansson

Kopia till

Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden på Utrikesdepartementet

Jämställdhetsmyndigheten

Kammarkollegiet

Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum)

Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck)

länsstyrelserna

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

Polismyndigheten

Socialstyrelsen

Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid)